

KANCELARIA PRAWNA
Radca Prawny Magdalena Gudzowska

66-400 Gorzów Wielkopolski, ul. Mieszka I 39
tel./fax (095) 722 87 04, tel. kom. 0 697 / 696 377, e-mail: kancelaria.mgudzowska@gmail.com

Gorzów Wlkp., dnia 30.10.2020 r.

INFORMACJA PRAWNA

W związku z częstymi zgłoszeniami przypadków szkalowania pracy lekarzy weterynarii zrzeszonych w Lubuskiej Izbie Lekarsko - Weterynaryjnej przez klientów zakładów leczniczych dla zwierząt na forach internetowych, zwrócono się o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jakie kompetencje posiada Okręgowa Izba Lekarsko – Weterynaryjna, aby stanąć w obronie interesów swoich członków szkalowanych na forach internetowych?
2. Jakie są obowiązujące przepisy prawne, z których mogą korzystać lekarze w celu obrony przed tego typu postępowaniem?
3. Czy inne korporacje zawodowe posiadają rozwiązania prawne, na które można byłoby się powołać w wystąpieniu do KRLW w celu wypracowania systemowych rozwiązań dotyczących ochrony lekarzy weterynarii przed szkalowaniem w internecie.

Opinię wydano w oparciu o następujące akty prawne :

- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny (t.j. Dz. U. 2020, poz. 1444)
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U.2020 , poz. 30 ze zm.)
- ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny (t.j. Dz. U. 2020 , poz. 1740)
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U.2020 poz. 1575 ze zm.)
- ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych(t.j.Dz. U.2020 poz. 755 ze zm.)
- ustawa z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (t.j.Dz. U. 1983, Nr 49, poz. 223 ze zm.)
- ustawa z 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (t.j.Dz. U. 2020, poz.344)

Należy zważyć co następuje :

Naruszanie dobrego imienia w sieci internetowej staje się niestety coraz bardziej powszechnym zjawiskiem, które dotyka różne grupy społeczne i zawodowe. Lekarze weterynarii wykonując swój zawód stają się osobami publicznymi. Każdy może ocenić ich pracę, skomentować ją w sieci. W dobie internetu bardzo łatwo o pomówienie, tym bardziej że w sieci powstaje coraz więcej portali założonych właśnie w celu dokonywania ocen działań różnych grup zawodowych. Zdarza się, że opinie te są nie tylko, delikatnie mówiąc, niekorzystne, ale co więcej – nieprawdziwe. Przykrym pozostaje fakt, że wystarczy tylko kilka komentarzy, by zniszczyć czyjąś reputację, na którą niejednokrotnie dana osoba pracowała przez wiele lat. Zasięg oddziaływania internetu jest o wiele większy aniżeli przekazywane wcześniej między ludźmi komentarze w rozmowach bezpośrednich, zatem niesprawiedliwa ocena może przynieść o wiele większą szkodę. Takie wypowiedzi mogą więc naruszać dobra osobiste, a także wypełniać znamiona przestępstwa zniesławienia (art.212 Kodeksu karnego) lub zniewagi (art.216 k.k.).

Ad. 1 Podać należy, iż ochrona przysługuje pokrzywdzonemu bezprawnym działaniem. Z tego względu przepisy prawa nie przewidują instrumentów prawnych, z których mogłaby skorzystać Okręgowa Izba Lekarsko – Weterynaryjna w obronie dobrego imienia swojego pomawianego członka- lekarza weterynarii.

Ad. 2 W przypadku pojawienia się w Internecie obraźliwych wypowiedzi najważniejszym jest, aby lekarz weterynarii podjął działania niezwłocznie.

W celu usunięcia szkalującego wpisu pierwszym krokiem jest powiadomienie o nim podmiotu zarządzającego serwisem internetowym. Zgodnie z art.14 § 1 ustawy z 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną: „Nie ponosi odpowiedzialności za przechowywane dane ten, kto udostępniając zasoby systemu teleinformatycznego w celu przechowywania danych przez usługobiorcę, nie wie o bezprawnym charakterze danych lub związanej z nimi działalności, a w razie otrzymania urzędowego zawiadomienia lub uzyskania wiarygodnej wiadomości o bezprawnym charakterze danych lub związanej z nimi działalności niezwłocznie uniemożliwi dostęp do tych danych”.

Nie można zatem wymagać od administratora portalu automatycznego usuwania nieprawdziwych, obraźliwych komentarzy. Sytuacja zmienia się jednak, gdy otrzyma on informację o pojawieniu się tego typu treści. Z chwilą zawiadomienia administrator serwisu zaczyna ponosić odpowiedzialność za naruszenie dóbr osobistych lekarza weterynarii. Zgodnie bowiem z treścią art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2002 roku o świadczeniu usług drogą elektroniczną (tekst jedn.: Dz. U. 2013 r. poz. 1422) administrator forum internetowego ponosi odpowiedzialność za naruszenie dóbr osobistych innych osób, jeśli posiadał on wiarygodną informację o bezprawnym charakterze wpisów. Powiadomienie najlepiej wysłać w pierwszej kolejności za pośrednictwem poczty elektronicznej. Jeżeli po upływie dnia lub dwóch okaże się, że wpis nie został usunięty, to zawiadomienie należy wysłać ponownie pocztą tradycyjną za zwrotnym poświadczeniem odbioru. Można też zwrócić się do podmiotu, który hostuje domenę i zgłosić naruszenie bezpośrednio do tego podmiotu. Tryb zawiadomienia jest taki sam jak w przypadku administratora. Do tego podmiotu również ma zastosowanie art. 14 ust. 1 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, więc będzie zmuszony zareagować i uniemożliwić dostęp do sprornej treści.

Kolejnym krokiem jest ustalenie personaliów autora obraźliwego wpisu. Należy w tym celu zwrócić się do właściciela danej strony internetowej o udzielenie potrzebnych informacji. Właściciel strony internetowej nie ma podstaw do zasłaniania się ustawowym obowiązkiem ochrony danych osobowych celem odmowy udzielenia informacji. W tej kwestii wypowiedział się Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 03.06.2015 r., sygn. akt: I OSK 2496/13, w którym stwierdzono, że można udostępniać dane użytkowników forów internetowych nie tylko policji, prokuraturze, Żandarmerii Wojskowej, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i innym organom państwa (jak określa to ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną), lecz także wszystkim osobom fizycznym oraz firmom. Warunkiem otrzymania tych danych jest wykazanie, że stanowi to element niezbędny do ochrony dóbr osobistych. Orzeczenie to jednoznacznie przesądza, że lekarz weterynarii ma prawo uzyskać dane osoby, która dokonała obraźliwego dla nas wpisu na stronie internetowej, jeśli wykaże, że uzyskanie tych danych jest konieczne do ochrony dóbr osobistych. Będzie to stosunkowo łatwe do wykazania, ponieważ dane osoby, która naruszyła nasze dobra osobiste, są niezbędne, aby dochodzić uprawnień na drodze sądowej. Właściciel strony internetowej będzie na pewno dysponował adresem IP i innymi informacjami o użytkowniku- osobie pomawiającej. W przypadku gdy na żądanie właściciela strony w dalszym ciągu nie będzie chciał udzielić potrzebnych informacji, należy zawiadomić Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, prosząc o podjęcie stosownej interwencji.

Jeżeli właściciel portalu udostępni nam adres IP i inne informacje o użytkowniku, konieczna jest identyfikacja sprawcy z imienia i nazwiska. W tym celu konieczne jest złożenie zawiadomienia do organów ścigania celem ustalenia sprawcy. W takich sytuacjach prokurator nie wystąpi wprawdzie z aktem oskarżenia do sądu, kierując lekarza na drogę prywatnego aktu oskarżenia, ale przynajmniej zostaną ustalone dane sprawcy.

W sytuacji gdy zostały ustalone dane sprawcy obraźliwego wpisu, lekarz weterynarz ma do wyboru dochodzenia swoich praw na drodze postępowania cywilnego lub karnego, czy też obu tych dróg.

Zgodnie z art. 23 kodeksu cywilnego dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska- pozostają pod ochroną prawa cywilnego. Katalog dóbr osobistych chronionych przez prawo jest katalogiem otwartym.

Już w orzeczeniu z dnia 29.10.1971 r., sygn. akt: II CR 455/71 (OSNCP 1972, nr 4, poz. 77) wyjaśnił, że cześć, dobre imię i dobra sława człowieka są pojęciami obejmującymi wszystkie dziedziny życia osobistego, zawodowego i społecznego. Naruszenie czci może więc nastąpić zarówno przez pomówienie o ujemne postępowanie w życiu osobistym i rodzinnym, jak i przez zarzucenie niewłaściwego postępowania w życiu zawodowym, naruszające dobre imię danej osoby i mogące narazić ją na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania zawodu lub innej działalności (takie samo stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 08.10.1987 r., sygn. akt: II CR 269/87, OSNCP 1989, nr 4, poz. 66).

Stosownie do art. 24 k.k. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła

oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Jeżeli w skutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych. Według art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Gdy zatem dojdzie do naruszenia, można domagać się podjęcia następujących działań:

- usunięcia danych treści, czyli zaprzestania określonego działania;
- usunięcia skutków działania, w szczególności opublikowania przeprosin, sprostowania itd.;
- wpłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny;
- zadośćuczynienia, czyli określonej kwoty pieniężnej;
- naprawienia szkody majątkowej, jaka została poniesiona.

Pozew dotyczący ochrony dóbr osobistych wnosi się do właściwego Sądu Okręgowego i wymaga opłaty stałej w kwocie 600 zł, a gdy powództwo obejmuje roszczenia majątkowych np. zadośćuczynienia wymaga dodatkowo się opłaty w kwocie 5% wartości przedmiotu sporu.

W zakresie postępowania karnego, to obraźliwe wpisy mogą być kwalifikowane w zależności od sytuacji jako zniesławienie (art. 212 k.k.) lub znieważenie (art. 216 k.k.).

Zgodnie z art. 212 k.k. kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Stosownie do art. 216 k.k. kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Jeżeli zniewagę wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności cielesnej lub zniewagą wzajemną, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 5. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Wyżej wskazane przestępstwa ścigane są z oskarżenia prywatnego, co oznacza, że pokrzywdzony wpisem może dochodzić skazania autora tego wpisu przez sąd karny (za pomocą złożonego prywatnego aktu oskarżenia). Akt oskarżenia może zostać sporządzony, a następnie popierany przed sądem osobiście przez pokrzywdzonego (art. 59 k.p.k.) albo przez ustanowionego w tym celu profesjonalnego pełnomocnika (art. 87 i 88 k.p.k.). Opłata od prywatnego aktu oskarżenia to kwota 300 zł.

W obu przypadkach postępowania powinny być poprzedzone wezwaniami do dobrowolnego przeproszenia, zapłaty określonej kwoty, naprawienia szkody, złożenia określonego oświadczenia.

Ad. 3 Autorowi informacji prawnej nie są znane rozwiązania prawne posiadane przez inne korporacje zawodowe, na które można byłoby się powołać w wystąpieniu do KRLW w celu wypracowania systemowych rozwiązań dotyczących ochrony lekarzy weterynarii przed szkalowaniem w internecie.

Magdalena Gudzowska

Radca prawny